

Hodnocení: 4 body

Eva Tročilová

SOC400 Věda, technologie a politika

doc. PaedDr. Zdeněk Konopásek, Dr.

Příprava č.3

MERTON, Robert (1968): The Matthew Effect in Science: The Reward and Communication Systems of Science are Considered. *Science*, 159 (3810): 56-63

ALTERNATIVNÍ NÁZEV:

Věda jako sociální instituce produkovaná těmi nejslavnějšími

SHRNUTÍ POINTY TEXTU:

Merton v textu diskutuje systém oceňování vědecké práce a jeho funkce ve vztahu k instituci vědy. Tento systém oceňování připodobňuje k tzv. Matoušově efektu, podle něž úspěch plodí úspěch a bohatí se stávají ještě bohatšími, zatímco chudí ještě chudšími. Na základě tohoto předpokladu pak úzce souvisí vývoj vědecké kariéry s prostředím, ve kterém vědec produkuje své myšlenky – ti vědci, kteří byli pod vedením velkých vědců, se sami stali velkými, neboť jim byly předány hodnoty a zkušenosti úspěšných vědců. Jinými slovy řečeno, slavní vědci získávají za svou práci neúměrně vyšší uznání než jejich méně slavní kolegové, jejichž práce jsou srovnatelné kvality. V praxi to znamená například to, že jsou mnohem častěji citovány práce slavnějších vědců, zatímco práce méně známých autorů jsou často opomíjeny, ačkoliv jsou často vysoce relevantní. Merton zde propojuje myšlenku vědeckého pokroku s myšlenkou nespravedlnosti, již mohou pociťovat méně slavní (a tím pádem také méně vlivní) vědci. Zároveň upozorňuje na to, že tento Matoušův efekt, ačkoliv je vůči vědě vesměs pozitivní (objevy jsou přece zdrojem pokroku), se také může proti vědě obracet zády, a to zejména tehdy, kdy významné objevy dosud neznámých nebo méně slavných vědců leží nepovšimnuty v jejich šuplíku. Psychosociální zákonitosti, které zde souvisí s Matoušovým efektem, mají tedy z hlediska osobnostního rozvoje vědce a z hlediska rozvoje vědy jako sociální instituce poměrně nejednoznačnou funkci.